

ZARZĄDZENIE

Dnia 22 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

po zapoznaniu się z pismami skazanego **T.Ś.** i jego obrońcy,
sygnalizującymi potrzebę wznowienia z urzędu postępowania zakończonego
prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 13 maja 2019 r.,
II AKa 196/18, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 6 sierpnia
2018 r., II K 126/16,

- 1. stwierdzam brak podstaw do wszczęcia przez Sąd Najwyższy postępowania o wznowienie z urzędu wskazanego wyżej postępowania (art. 542 § 3 k.p.k.);**
- 2. zarządzam poinformowanie skazanego i jego obrońcy o treści zarządzenia oraz pouczenie, że na zarządzenie z punktu 1 nie przysługuje żaden środek zaskarżenia;**
- 3. zarządzam pozostawienie w aktach sprawy, bez dalszego biegu, pism skazanego i jego obrońcy nie dotyczących wznowienia ww. postępowania;**
- 4. zarządzam zakreślenie sprawy w repertorium KO jako zakończonej w inny sposób.**

UZASADNIENIE

T.Ś. został oskarżony o następujące czyny: z art. 189a § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.; z art. 204 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.; z art. 197 § 3 pkt 1 k.k. w zw. z art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 6 sierpnia 2018 r., II K 126/16, T.Ś. został uznany za winnego czynu z art. 189a § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 3 lat pozbawienia wolności (pkt I) oraz za winnego czynu z art. 204 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności (pkt II). W związku ze tymi skazaniami orzeczono także przepadek (pkt III) i środek karny zakazu kontaktowania się i zbliżania do pokrzywdzonej (pkt IV). Kary jednostkowe zostały połączone i jako karę łączną wymierzono T.Ś. karę 3 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności. Jednocześnie T.Ś. został uniewinniony od popełnienia czynu z art. 197 § 3 pkt 1 k.k. w zw. z art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Po przeprowadzeniu postępowania odwoławczego, zainicjowanego apelacją prokuratora na niekorzyść oraz apelacjami obrońców współoskarżonych (obrońca T.Ś. nie wniósł apelacji) Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 13 maja 2019 r., II AKa 196/18, uchylił zaskarżony wyrok co do uniewinnienia i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie, a także zmienił zaskarżony wyrok w stosunku do T.Ś. w ten sposób, że czyn przypisany w punkcie II zakwalifikował z art. 204 § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 25 maja 2014 r. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i przyjął te przepisy za podstawę skazania, uchylając jednocześnie środek karny z punktu IV, zaś w pozostałym zakresie wyrok Sądu I instancji został utrzymany w mocy.

Na skutek przeprowadzenia postępowania po przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 11 sierpnia 2020 r., II K 76/19, T.Ś. został uznany za winnego czynu z art. 197 § 3 pkt 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 4 lat pozbawienia wolności oraz orzeczono środek karny zakazu zbliżania i kontaktowania się z pokrzywdzoną.

Po przeprowadzeniu postępowania odwoławczego, zainicjowanego co do tego oskarżonego apelacjami prokuratora i obrońcy T.Ś., wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 marca 2021 r., II AKa 186/20, wyrok Sądu I instancji został utrzymany w mocy.

Postanowieniem z dnia 6 października 2022 r., I KK 90/21, Sąd Najwyższy oddalił kasację obrońcy skazanego T.Ś., wniesioną od wyroku wydanego w sprawie II AKa 186/20, jako oczywiście bezzasadną.

Pismem z dnia 15 września 2025 r. T.Ś. wystąpił z wnioskiem o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu do czterech postępowań karnych prawomocnie zakończonych w celu wniesienia na jego korzyść środków zaskarżenia. Pismo to jako sygnalizujące potrzebę wznowienia postępowania zostało przekazane zgodnie z właściwością do Sądu Najwyższego. W swoim piśmie skazany opisał przedstawiony powyżej przebieg postępowania: w pierwszej instancji, w pierwszym postępowaniu odwoławczym, w ponownym postępowaniu pierwszoinstancyjnym, w ponownym postępowaniu odwoławczym oraz w postępowaniu kasacyjnym, wskazując na określone nieprawidłowości.

Zgodnie z zarządzeniem (k. 2 akt IV KO 160/25) ta sprawa została zarejestrowana jako wniosek o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego wydanym w sprawie II AKa 196/18. W odniesieniu do postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w sprawie II AKa 196/18, w zakresie, w jakim został tym wyrokiem częściowo zmieniony, a częściowo utrzymany w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie w sprawie II K 126/16, skazany wskazał na naruszenie jego prawa do obrony poprzez brak złożenia apelacji od wyroku Sądu I instancji przez obrońcę z urzędu. Na poparcie tego stanowiska załączył orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w [...]. z dnia 19 stycznia 2021 r., [...], w którym adw. M.K. został uznany za winnego przewinienia dyscyplinarnego polegającego na tym, że będąc obrońcą z urzędu dla T.Ś. nie wywiódł apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie wydanego w sprawie II K 126/16, czym działał na niekorzyść T.Ś., za co wymierzono mu karę upomnienia (k. 216 akt IV KO 160/25).

Do akt sprawy zostały złożone także pisma obrońcy skazanego. Dwa z nich dotyczyły głównie wznowienia postępowania kasacyjnego (k. 256 i k. 268 akt IV KO 160/25). W trzecim z pism obrońca odniósł się do kwestii wznowienia postępowania zakończonego wyrokiem w sprawie II AKa 196/18 i podniósł, że „inkorporując rekapitulację merytorycznego stanowiska odnoszącego się do materii sprawy”, w

sprawie zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., obejmująca brak posiadania przez T.Ś. obrońcy w toku postępowania II K 126/16 w sytuacji występowania przesłanek obrony obligatoryjnej, wyrażająca się w braku realizacji przez wyznaczonego obrońcę powinności w zakresie prawidłowej obrony T.Ś., polegająca na braku wniesienia apelacji. Obrońca wprost wskazał, że domaga się wznowienia postępowania w trybie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.

Należało zważyć, co następuje.

W pierwszej kolejności należy jednoznacznie wskazać co jest przedmiotem tego postępowania, bowiem w Sądzie Najwyższym zawisło kilka spraw dotyczących T.Ś. W dniu 10 czerwca 2025 r. zarejestrowano w Sądzie Najwyższym, pod sygnaturą IV KO 94/25 sygnalizację skazanego T.Ś. potrzeby wznowienia z urzędu postępowania karnego zakończonego:

- wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 marca 2021 r., II AKa 186/20,
- postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2022 r., I KK 90/21.

Zarządzeniem z dnia 2 lipca 2025 r., IV KO 94/25, wyznaczony sędzia Sądu Najwyższego stwierdził brak podstaw do wznowienia z urzędu postępowania zakończonego opisanym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku. Pod tą samą sygnaturą akt procedowana jest kwestia wznowienia postępowania kasacyjnego. W tym zakresie został wyznaczony trzyosobowy skład orzekający oraz wyznaczono termin posiedzenia na dzień 27 stycznia 2026 r.

T.Ś. dotyczyła także sprawa IV KO 159/25, a jej przedmiotem miało być wznowienie postępowania kasacyjnego. Zarządzeniem upoważnionego sędziego z dnia 19 listopada 2025 r., IV KO 159/25, zakreślono tę sprawę w repertorium KO Wydziału IV Izby Karnej Sądu Najwyższego jako omyłkowy wpis. W uzasadnieniu zarządzenia podniesiono, że wskazana problematyka – wznowienie postępowania kasacyjnego – jest już objęta postępowaniem IV KO 94/25.

Dlatego też – zgodnie z punktem 3 tego zarządzenia – należało pozostawić w aktach sprawy bez dalszego biegu pisma skazanego i jego obrońcy w zakresie, w jakim odnoszą się one do wznowienia postępowania kasacyjnego oraz wznowienia postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku ze sprawy II AKa 186/20, bowiem dotyczą one kwestii, które były lub są przedmiotem innych postępowań wznowieniowych i dotyczą innej problematyki, niż objęta tym postępowaniem.

W tym postępowaniu przedmiotem rozpoznania jest sygnalizacja potrzeby wznowienia z urzędu postępowania karnego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 13 maja 2019 r., II AKa 196/18, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 6 sierpnia 2018 r., II K 126/16. Jako sygnalizację wznowienia postępowania z urzędu, a nie wniosek o wznowienie postępowania, zakwalifikował wystąpienie w tej sprawie sam obrońca skazanego w piśmie z dnia 22 grudnia 2025 r. (k. 258). Podstawą do wznowienia postępowania z urzędu miałyby być uchybienie z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.

Nie można jednak zgodzić się z twierdzeniem, że w tej sprawie zaistniała ww. bezwzględna przyczyna odwoławcza. W sprawie T.Ś. istniał stan obrony obligatoryjnej, albowiem zarzucono mu zbrodnię (art. 80 k.p.k.). W przypadku obrony obowiązkowej zaistniałej na ww. podstawie obrońca ma obowiązek udziału w rozprawie głównej (art. 80 zdanie drugie k.p.k.). Na wszystkich terminach rozpraw przed Sądem I instancji: w dniu 31 stycznia 2017 r. (k. 1534); w dniu 16 maja 2017 r. (k. 1645); w dniu 15 września 2027 r. (k. 1794); w dniu 19 października 2017 r. (k. 1841); w dniu 17 listopada 2017 r. (k. 1867); w dniu 21 grudnia 2017 r. (k. 1901); w dniu 23 stycznia 2018 r. (k. 1912); w dniu 1 marca 2018 r. (k. 1923); w dniu 9 kwietnia 2018 r. (k. 1972); w dniu 28 czerwca 2018 r. (k. 2057); w dniu 6 sierpnia 2018 r. (k. 2067), obecny był obrońca oskarżonego. Podobnie w postępowaniu odwoławczym, na terminie rozprawy apelacyjnej w dniu 30 kwietnia 2019 r. (k. 2215).

Sąd Najwyższy dostrzega, że w orzecznictwie obecny jest pogląd, zgodnie z którym wykonywanie obrony obowiązkowej wiąże się również z realną możliwością świadczenia pomocy prawnej. Obowiązkowy udział obrońcy w rozprawie (art. 80

k.p.k.) nie jest spełniony tylko przez samą fizyczną obecność obrońcy na rozprawie, o ile z realiów procesowych wynika w sposób oczywisty, że faktyczne wykonywanie obrony było niemożliwe lub też obrona nie mogła być przez obrońcę realizowana (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2011 r., II KO 66/10). Do naruszeń w tym przedmiocie może dojść m.in. w sytuacji, gdy obrońca nie miał możliwości przygotowania się do obrony i kontaktu z oskarżonym, ze względu na brak czasu pomiędzy wyznaczeniem lub ustanowieniem, a udziałem w czynnościach procesowych. Jednakże w tej sprawie tego typu sytuacja nie wystąpiła, adw. M.K. został wyznaczony obrońcą z urzędu oskarżonego jeszcze na etapie postępowania przygotowawczego (zarządzenie Prezesa Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 18 kwietnia 2016 r., II Kp 251/16, k. 774) i pełnił tę funkcję przez całe postępowanie objęte tym postępowaniem wznowieniowym (wniosek o zmianę obrońcy oskarżony złożył na pierwszym terminie rozprawy w ponownym postępowaniu pierwszoinstancyjnym, k. 2554v). Obrońca m.in. uczestniczył w przesłuchaniu oskarżonego na rozprawie (k. 1795v), zadawał pytania przesłuchiwanym świadkom (k. 1974v).

Obrona akcentuje przede wszystkim fakt braku złożenia apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w sprawie II K 126/16. Bezsprzecznie do takiej sytuacji doszło. Obrońca oskarżonego nie złożył wniosku o uzasadnienie wyroku Sądu I instancji, a także apelacji. Następnie oskarżony wnioskował o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie (k. 2180), który to wniosek nie został uwzględniony (k. 2189, postanowienie Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 4 lutego 2019 r., II K 126/16). Obrońcę oskarżonego spotkały za to zachowanie konsekwencje dyscyplinarne (orzeczenie adwokackiego Sądu Dyscyplinarnego w sprawie [...], opisane we wstępnej części uzasadnienia). Należy jednak wyraźnie podkreślić, że brak wniesienia środka odwoławczego nie stanowi uchybienia o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej. Przepis art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. stanowi bowiem wyraźnie, że uchylenie wyroku na tej podstawie może nastąpić, gdy oskarżony w postępowaniu sądowym nie miał obrońcy w wypadkach określonych w art. 79 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 80 k.p.k. lub obrońca nie brał udziału w czynnościach, w których jego udział był obowiązkowy. Żadna ze wskazanych sytuacji nie zachodziła w tej sprawie i żadną z nich nie jest brak wniesienia apelacji.

Wypada zauważyć, że ani obrońca, ani sam oskarżony nie złożyli wniosku o uzasadnienie wyroku Sądu I instancji. Można w tym miejscu podnieść, że oskarżony mógł tej czynności dokonać osobiście. Nie jest ona obarczona przymusem adwokacko-radcowskim, a był on prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy, na której nastąpiło ogłoszenie wyroku (k. 2054), na który się nie stawił (k. 2057).

Nawet gdyby przyjąć, że zachowanie obrońcy polegające na braku złożenia apelacji od wyroku stanowiło naruszenie prawa, to tego typu uchybienie nie mieści się w ramach żadnej z podstaw wznowienia postępowania, ściśle określonych w art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k., art. 540b k.p.k. i – na co wskazano powyżej – art. 542 § 3 k.p.k. Jediną drogą procesową, aby podjąć próbę wzruszenia wyroku skazującego z uwagi na rażące naruszenie prawa do obrony, mające istotny wpływ na treść orzeczenia (gdyby brak wniesienia apelacji został za takie naruszenie uznany) to złożenie tzw. kasacji nadzwyczajnej (art. 521 § 1 k.p.k.) przez jeden z podmiotów szczególnych, wskazanych w przytoczonym przepisie.

Mając na uwadze powyższe, należało zarządzić jak na wstępie.

[WB]

[a.ł.]